

Romain Vanlandschoot, *Albrecht Rodenbach. Biografie*, Tielt, Lannoo, 2002, 758 pp., ill., € 39,95, ISBN 90-209-40716.

Albrecht Rodenbach was de bezieler van de katholieke Vlaamse studentenbeweging tijdens de tweede helft van de 19de eeuw. Hem werd ook een doorslaggevende invloed toegeschreven op het denken en handelen van de Vlaamse beweging van zijn tijd. Hij vervulde daarenboven nog lang daarna een symboolfunctie voor de beweging. Daarbij werd hij vaak ideologisch toegeëigend *pour le besoin de la cause*: zo werden hem bijvoorbeeld Vlaams-nationalistische doeleinden toebedacht.

Rodenbach figureerde dan ook in talrijke flamingantische publicaties en manifestaties. Vanaf de jaren 1950 hield ook de wetenschappelijke geschiedschrijving zich uitvoerig bezig met Rodenbach, waardoor de historische figuur ontdaan werd van de mythologisering.

Er werden dus al bibliotheken vol geschreven over Rodenbach. Evenwel stelt Romain Vanlandschoot, de auteur van deze nieuwe wetenschappelijke biografie, dat sinds 1987 (toen *Bewogen jeugd* van Lieve Gevers verscheen) er geen substantiële studie meer terzake gemaakt werd (p. 55). De auteur wil aan de hand van *Wahrheit und Dichtung*, de bundel persoonlijke aantekeningen van Rodenbach, ook duidelijk maken wie die 'Wonderknap' nu eigenlijk was, "*ontdaan van franje en vastgelopen folkore*" (p. 66).

Het boek opent daarbij origineel, met een hoofdstuk over de geschiedenis van de receptie en perceptie van Rodenbach, wetenschappelijk en anderszins. Het interessante overzicht, dat tegelijk ook een aanloop naar en verantwoording van de rest van het boek is, vergt wel wat voorkennis; opvallend is de soms persoonlijke toets van de auteur.

Zoals een goed biograaf betaamt, beperkt de auteur zich in het daaropvolgende biografisch verhaal niet tot het schetsen van de figuur, maar maakt hij veel ruimte vrij voor de beschrijving van het milieu, de tijdsgeest, de gebeurtenissen, tot zelfs de leerprogramma's en de lesteksten van het seminarie (die erudiet en in detail uitgeplozen worden). De biografie wordt door de auteur levendig gehouden door elk hoofdstuk op te hangen aan iemand uit de omgeving (tot in de titel toe en met als tussentitels telkens relevante citaten).

Rodenbach treedt in het boek naar voren als liberaalkatholiek en unionistisch, wars van ultramontanisme en taalpuristerij. De auteur slaagt er daarbij goed in de jongeling te situeren in zijn tijd, zonder mythologisering of verbloeming. De auteur

laveert behendig tussen de overaccentuering van het belang van het hoofdpersoneage voor zijn tijd (als “*een soort halfgod*” (p.49)) en de onderwaardering van de figuur als grotendeels een exponent van de tijdsgeest (cf. de benadering door H. Te Velde, *Stijlen van leiderschap*, Amsterdam, 2002). Ook de psychologische evolutie van Rodenbach komt aan bod, net als de spanning tussen het nationale streven en het (romantisch) kunstenaarschap. De analyse van de psyche van zo’n kort leven (1865-1880) zal echter, ondanks zelfs een directe bron als *Wahrheit und Dichtung*, voor altijd onaf moeten blijven, iets waarvoor de auteur zelf overigens op voorhand reeds waarschuwt (p. 67): nog nader tot Rodenbach zal men niet meer komen.

Vanlandschoot kan een en ander vaak erudiet en spits formuleren, wat aangenaam leest. De auteur loopt wel geregeld vooruit op de gebeurtenissen (bv. p. 439): dat is nuttig om iets in de evolutie te kunnen situeren, maar neemt soms ook wel wat van het moment weg (en vergt veel “*zou*”’s). Hier en daar zijn er inhoudelijke vergissingen (bv. op p. 256: het vormingsideaal van Verriest kon nog niet een “*Vlaams-nationale*” dimensie hebben, hoogstens een ‘Vlaamse nationale’ of ‘nationaal-Vlaamse’).

Een belangrijk deel van de Vlaamse beweging uit de tweede helft van de 19de eeuw komt in het boek tot leven. Wat niet uitgewerkt wordt, is de situering in de evolutie van de beweging, met Rodenbach als voorbeeld van de cultuurflamingant (bv. p. 676). Ook interessant kan een vergelijking zijn met buitenlandse voorbeelden, die net zoals Rodenbach de geschiedenis reconstrueerden om een nationaal streven te legitimeren. Dat zou echter wellicht dit vormelijk degelijke maar omvangrijke boek, dat ook nog eens een zeer uitgebreide bibliografie bevat, onhanteerbaar hebben gemaakt.

In de geschiedschrijving zijn er verschillende manieren van vernieuwing. Zo kan men een nieuwe visie op een bepaald probleem geven of een innoverende benadering introduceren, een nieuw veld ontsluiten, of ook nog nieuwe methoden en technieken inbrengen. Vernieuwing vereist inzicht in de stand van zaken van het wetenschappelijk onderzoek, ondermeer door de verwerking van alle nieuwe onderzoeksdata sinds het verschijnen van het laatste standaardwerk terzake.

In deze nieuwe publicatie over Albrecht Rodenbach vindt men zowel vernieuwing als compilatie. De kenners terzake zullen nieuwe informatie hoofdzakelijk vinden in het receptieoverzicht, in de hoofdstukken over de afkomst en de prille jeugd, of ook nog in de psychologische analyse. Voor een eerste kennismaking kan de gedetailleerde behandeling van de thematiek wellicht wat afschrikken. Niet weinigen zijn echter wel op de hoogte van de historiografie van de Vlaamse beweging, maar volgen de evolutie van elk aspect niet op de voet en zoeken daarvoor een deskundige update. Dit boek vervult voor hen die ‘bijspijkerende’ rol op uitmuntende wijze. [LUC BOEVA]